

Erinevalt spordireporter Lembitu Kuusest arvan mina, et kestvusratsutamise võistlusi jälgida on väga põnev. Seekord käisime Heigo Rohtlaga seda tegemas kestvusratsutamise traditsioone kõrgelt hindavates Araabia Ühendemiraatides. Põnevusele lisas kraade juurde seegi, et võistlustules olid kaks Eesti tüdrukut ja üks hobune Eestist.

TEKST JA FOTOD: ANNE ROHTLA

Eesti tüdrukud *ratsutasid kõrbes*

10. detsembril peeti Al Wathbas Abu Dhabis noorte ja juunioride kestvusratsutamise maailmameistrivõistlused, kus osalesid Kairit Kalbre Baltimoril ja Marilyn Uusna soomlaste hobusel Dali. Kairiti hooldetiimi kuulus esindaja Katrin Liiv ning hooldajad Peeter Liiv ja Mari Saar. Marilyn hooldasid tema vanemad ja Dalit omanik Nina Mickelsson.

Huvitav riik

Araabia Ühendemiraadid on huvitav riik, mis kunagisest vaesusest, mil olulisim tööstusharu oli pärlipüük, on tänu

nafta müügile saanud üks rikkamaid kohti maailmas. Raha millegi pealt, mis meeldib, kokku ei hoita. Õnneks meeldib neile ka kestvusratsutamine. Siin saab näha niisugust panustamist kestvusratsutamisesse, millest meie siin Euroopas, ammugi Põhjamaades unistadagi ei oska.

Kuigi tegemist on kõrbertiigiga, pole paljuks peetud luua võistluskeskustesse murupinnad, kasta radasid pidevalt mereveega, nii et kohati on need muutunud lausa kõvaks kui betoon, tuua kohale hobuste kastmiseks kastide kaupa pudelivett ja jahutamiseks kottide viisi jääd.

Muidugi ei kasva koha peal taimi, millest heina

Kõrbesse rajatud võistluspaik karantiinitalidega.

teha. Hein imporditakse teistest riikidest, tuuakse ka kuiva lutserni. Kõrbetingimused on hobusele küll rasked taluda, kuid väga palju oli tehtud selleks, et neid raskusi leevendada.

Nii palju, kui meie Abu Dhabi ja Dubai vahel kursseerides nägime, on seal tõepoolest looduskoosluseks ainult kõrb. Vahel kasvavad mõned kõrbepõõsad, kuid kõik rohelisem ja lopsakam on inimese poolt loodud. Iga palmi, lille või kohevama põõsa juurde viib statsionaarne veevoolik, mis sel elus püsida aitab.

Võistlus toimus talvel, kuid päeva maksimumtemperatuur küündis ikkagi 36 soojakraadini. Samas öösel langes kõrbes temperatuur päris madalale, nii et hommikul oli stardi ajal vaid ligi kümme kraadi sooja. Suvel võistlusi minu teada ei toimu ja käiakse palju teistes, jahedamates riikides treenimas ja võistlemas.

Minu ja Heigo valiku sõita Emiraatidesse võistlusi vaatama kallutas positiivsele poolele Ali Mohammed Al Muhhairi kutse. Ali on meie Haanjamaa kestvusratsutamise võistluse sponsor ja Eesti ratsutaja Kaja Tuisu boss Dubais

töötamise ajast. Võimalus tutvuda tema juhitava maailma tipptasemel kestvusratsutamiskeskusega ja jälgida selle ala tippvõistlust osutus meie jaoks liialt suureks ahvatluseks, et sellele vastu seista.

Külasena Emiraatides olles saime nii meie, kui ka kõik võistlustega seotud inimesed kogeda hoolitsust ja lausa hellitamist. Liikusime ringi kohaliku juhiga autos, kes viis meid igale poole, kuhu soovisime. Saime üle vaadata nii Dubai kui Abu Dhabi vaatamisväärsused. Võistlusrajal sõitsime ka peaaegu kogu aeg võistejatega kaasa.

Elav seltsielu

Seekordne noorte ja juunioride MM peeti nagu öeldud Euroopast väljaspool, mistõttu hobuste transport oli eriline. Korraldaja kulul oli organiseeritud lend Hollandist Maastrichtist Abu Dhabisse. Hobuseomanike ülesanne oli sõidutada hobused lennujaama talli, kust nad koos 150 kg sildistatud varustusega lennukisse laaditi ja kohale sõidutati. Inimesed pidid kohale lendama oma kuludega.

Hobuste transpordi kuupäevade osas toimus aeg-ajalt

Hobuste lennutranspordiboks.
All: Eestlased võistluse lõpetamise galaõhtusöögil. Foto: Heigo Rohtla.

muudatusi, mis elu keerulisemaks tegi, aga lõpuks said kõik sinna, kuhu vaja.

Tallid olid võistluspaiga kõrval. Sisepääs oli rangelt piiratud, nii et sinna uudistama me ei pääsenudki. Küll aga kohtasime talli ees teel nii eestlasi kui palju teiste maade tuttavat kestvusratsutamisrahvast. Suur osa teabest liikus kuidagi salapäraselt inimeste vahel. Võistluspaik oli neljapäeval veel üpris väljasurnud olemisega. Teavet sai Abu Dhabis võistlejaid majutavast hotellist, need, kes seal ei elanud, pidid ise rohkem vaeva nägema.

Pressipääsete kättesaamine oli veidi keeruline, sest need jagati välja pressikonverentsil, kuhu meie ei jõudnud. Tegime koostööd ühe hispaania ajakirjanikuga, kes filmis Abu Dhabis hispaania veterinaaridest jutustava dokumentaalseebi tipphetki. Kamba peale õnnestus meil hankida telefoninumber, kust hakkas info hargnema.

Ühinesime ka võistlejatele korraldatud meelelahutusüritustega. Meil jäi külastamata suurejooneline avatsere-moonia ja käimata Ferrari teemapargis, kuid kõrbesafarist saime juba osa võtta.

Peeter Liiv ja vajalik abimees - jää.

Kogu seltskond viidi bussidega linnast välja, paigutati džiipidesse ja algas uljas sõit üle luidete. Meie võistlejad Kairit ja Marilyn reageerisid kiljumisega, mis ilmselgelt juhile veelgi hoogu juurde andis. Ühe käega rooli hoides, võttis ta rõõmsameelselt järske kurve ja ületas järskude nõlvadega luiteid. Kui sõit lõppes, leidsime end valgustatud kõrbelaagrist, kus suure lava ümber olid vaipadele seatud laudad. Seal toimus pidulik õhtusöök. Meelelahutuseks sai sõita kaamelil, lasta teha hennatätoveeringu, vaadata tantsu.

Reedel lõunast alates toimus hobuste vetülevaatus. Põnev uuendus oli pulsitabloo, mis automaatselt mõõdetud pulsi kõigile kohe avalikustas. Sätiti paika oma hooldusalad ja kastmisnõud. Eestlased said katusealust jagada hispaanlaste ja soomlastega.

Meid Heigoga kutsus Ali sel õhtul veel õhtusöögile kõrbes. Ta sai lõkke ääres kokku oma sõpradega. Räägiti eelmiste võistluste muljetest ja peeti plaane seekordseks stardiks. Ali tallist pidi võistlustulle minema üks hobune.

Veidi hiljem toimus telgis õhtusöök ehtsa araabia kombe kohaselt. Pärast hoolsat kätepesu süüakse parema käega. Meile küll üritati pakkuda plastikusikaid, aga otsustasime autentsed olla.

Võistluseelseks ööks majutati meid võistluspaiga läheduses olevasse teise Ali talli Seeh Al Salam keskusesse, et vältida pikka sõitu lihtsalt magamiseks.

Start koiduvalguses

Laupäevahommikune võistluseelne sagin toimus pimedas, kuid idataeva serv muutus järjest heledamaks. Baltimori oleme Heigoga näinud nii parematel kui halvematel päevadel. Abu Dhabis tundus ta juba peale vaadates olevat väga heas vormis. Stardi eel suutis Kairiti ratsu mõnda aega suhteliselt rahulikult ringi kõndida. Kui aga joonele tuli võtta, ei suutnud ta oma erutust kontrollida. Aitas käekõrval talutamine, muidu oleks Kairit sarnanenud kiikhobusel istujaga.

Esimesed kilomeetrid.

Stardi ajaks oli päike just üle horisondi piilumas. Esimesed kilomeetrid läbiti imekaunis koiduvalguses. Hobused olid loomulikult üsna tulised – nad olid võistluseks valmis ja nende ees avanes lai sirge rada suurde avarusse. Kairit ja Marilyn hoidsid end tahapoole, et hoogsate kihutajate tempo nende hobustele liiga nakkav ei oleks. Sama tegi Soome ratsutaja Joonas Mickelsson Solomonasel.

Rada kulges, nagu eeldada võis, kõrbes. Ringid küll päris ühetaolised ei olnud. Ja kerged sõita ka mitte. Esimene ring oli erineva pehmusastmega liival, 33 km pikk ja see sõideti veel suhteliselt jahedas. Teist, 27kilomeetrist ringi ilmestasi mäed. Need olid kohati üpris järsud ja tihedad. Kuuldavasti tehiskud. FEI reeglid nõuavad, et rada ei oleks täiesti tasane. Kolmandal, 24kilomeetrise ringil oli ohtralt pehmet liiva, kus hobustel on raske.

Münu meelest oli keeruline just see, et pinnas muutus järsku. Baltimor, kelle kodu on mererannas, omas õnneks kogemust sellisel pinnasel liikumiseks, kuigi ka tema komistas vahel. Peale teist ja kolmandat ringi langes päris palju hobuseid võistlusest välja just lonke tõttu. Selline ebaõnn tabas ka UAE hobust Fenwick Cadenza Ali tallist Seeh Al Salam, kellelega Mohd Saeed Mohd Al Faresi kindlasti võitu püüdma läks.

Pingevaba hooldamine

Hooldamine oli sel võistlusel natuke vabam kui tavaliselt. Eks sellises kuumuses püüti hobuste heaolu eest hoolitseda. Nii lubati hooldada terve tee vältel, kuid mitte otse autost. Ratsutajate raja kõrval jooksis pidevalt „autotee“. See oli sobilik neljaveolistele maastikuautodele, kuigi juhtus, et neidki tuli vahel välja tõmmata.

Mõned võistkonnad püüdsid küll hooldama jõuda tavaliste sõiduautodega, aga selliseid nägi rajal pigem seismas, rattad sügaval liivas. Ma ei kujuta küll ette, mida tegi ratsutaja, kui tema tiim lihtsalt rajalt kadus. Õnneks olid nii umbes iga viie kilomeetri tagant rajal suured veetünnid, kust hobused juua ja inimesed vajadusel pudeliga kastmiseks vett ammutada said. Igatahes võimalikult sage jootmine ja kastmine olid sellel võistlusel äärmiselt vajalikud. Ja selleks olid võimalikult head tingimused loodud.

Väga paljudel võistlejatel oli hooldetiimide käsutuses kohaliku juhiga džiiip, see oli kõige parem variant. Eesti meeskond sai abi ja toetust ka Ali tallist Seeh Al Salam. Lisaks sellele, et appi anti just eelnimetatud ekipaaž, sai Baltimor esikapjadele silikoonist põhjad alla Ali tallis töötava Inglismaalt tulnud sepa Chrisi käe all. Chris oli ka see mees, kes džiiibi organiseeris. Tänud talle ja Alile. Ja muidugi Kajale, tänu kellele selline tutvus üldse alguse sai.

Neljanda 20 km ringi jätsime vahele, et võitjate finišeerimist näha. Pean häbiga tunnistama, et finišiheitlus jäi mul siiski nägemata, sest esimesed tulid umbes 10 minutit oodatust varem. Mina aga jagasin just pressiruumis Facebooki kaudu siinsetele kestvusratsutamissoojustele viimaseid uudiseid ja muljeid.

Kiire finiš

Viimase, viienda 16kilomeetrise ringi sõitsime jälle Baltimori jälgides, pildistades ja talle vett ulatades. Marilyn ja Dali olid nüüdseks tahapoole jäänud ja Kairit pidas heitlust Argentiina noormehega. Kolmandal ringil sobis Kairiti

Baltimor vetkontrollis.

Mari Saar, Katrin Liiv, Kairit Kalbre ja Baltimor enne järjekordset ringi.

tempo tühe Norra tüdrukuga. Neil jätkus juttu kauemaks. Argentiina noormehest konkurendiga kõõritati teineteist veidi altkulmu ja ilmselgelt ei soovitud teist finišijoonel endast eespool näha.

Rada oli väga hea sõita ja Baltimoril tundus jaksu jätkuvat. Ka kastmisel püüti liikumise rütmi mitte segada ja

nii mõnegi pudeli sai Kairit kätte galoppi katkestamata. Heigo püüdis talle kastmispudeleid ulatada vaheldumisi hooldetiimiga, nii et võimalikult palju Baltimori töösoojust hajutada ja värskust säilitada. Pikale laiale finišisirgele jõudes oli Argentiina konkurent juba kaugemale maha jäänud ja Kairitil oli tegu Baltimori hoidmisega – nii lennukas oli

Kommentaar ERL kestvusratsutamise komitee liige: **Õnne Halliko**

Mõte osaleda nii suurel võistlusel tekkis meil kevadel, kui teatati, et esialgne korraldajariik Brasiilia loobub. Oma Soome sõpradelt kuulsime juba enne ametlikku väljakuulutamist, et 2011. a kestvusratsutamise noorte ja juunioride MM toimub arvatavasti AÜE-s, mis on oma külalislahkusega üle ilma tuntud.

Vajalikud kvalifikatsioonid olid olemas Baltimoril, Filly-Bellal ja Kairit Kalbrel. Marilyn Uusnale tutvustasime võimalusi täita veel mõned kvalifikatsioonid.

Sellest aastast tulid muudatused MM-i kvalifikatsioonides: hobune ja ratsanik peavad olema läbinud tühe kvalifikatsioonivõistluse paarina. See muudatus muutis ka Marilyn plaani (alguses plaanis ta võistelda Filly-Bellaga). Laenates suvel Poola võist-

luseks Soomest Nina Mickelssonilt araabia täku Dali, õnnestus tal nõutud kvalifikatsioon täita. Kaaludes erinevaid variante, sai ka transport koos soomlastega korraldatud. Lennujaama sai kolm hobust transporditud tühes treileris, ainsas kolmehobuse-treileris, mis Eestis olemas.

Tõsisem ettevalmistustreening algas meil alles septembris. Juba ainult treenimisega kulus 1,5 kuu jooksul paar raudu õhukeseks kui paber. Paberimajandus algas samuti septembris. Kokku oli vaja iga inimese ja hobuse kohta täita kümme erinevat dokumenti.

Eelmisest MM-il osalemise kogemusest teadsime, et FEI ametnikud on väga täpsed iga kriteeriumi täitmisel. Päevapealt peavad kõik ülesandmised ja kvalifikatsioonid täidetud olema.

Veterinaarselt oli palju ettekirjutusi, mida nõudsid nii lennutranspordifirma, korraldajariik kui EU seadused. Kõik pidi olema täpselt

tehtud: vereanalüüsid, uued vaktsineerimised – iga riigil omad nõudmised. Kogemusi asjaajamises saime kuhjaga.

Omajagu sekeldusi oli ka korraldajaga, sest nende emakeel pole inglise keel. Juhtus mitmeid naljakaid arusaamatusi, mis tol hetkel siiski päris hullusajavad tundusid.

Kokkuvõtteks võib öelda, et suure ja ebarealse unistuse täitumine on võimalik. Vaja on hulgaliselt usku õnnestumisse, rahulikku närvi, suurt tahtmist ja muidugi palju toetajaid-sõpru. Üksi ei ole võimalik niisugust suurt ettevõtmist läbi viia.

Täname kõiki, kes osalesid meie hullus plaanis, minna kõrbe „Dakari rallit“ läbima.

Eriti tänaks Katrin Liivi, kes oli nõus võtma endale niisuguse suure kohustuse, kui olla *Chef de Equipe*. Ja Kaja Tuisku, kelle kogemustest ja teadmistest väga palju abi oli.

Marilyn Uusna ja Dali.

tema galopp. Ikkagi inglise täisvereline. Baltimori heale vormile viitasid ka tema kiired taastumisajad: kolm korda alla kolme minuti ja üks kord alla nelja minuti.

Kairitist ja Baltimorist veidi hiljem saabus finišisse ka Marilyn Dalil. Dali oli väga vapralt kogu distantsi läbinud. Tal on vanust juba 15 aastat ja tema hooldamine nõudis natuke ettevaatlikumat lähenemist. Jääkülma vesi kuumadele lihastele on küll hea jahutaja, aga võib ka hobuse kangeks muuta.

Võib-olla näinuks kodused põidlahoidjad meelsasti, et Baltimor oma hea vormiga oleks ringe suurema kiirusega läbinud. Siinkohal ei maksa unustada, et tegemist oli võistlustega rasketes ja harjumatutes tingimustes ning kodust väga kaugel. Lisaks võistlusele sõitmise ohtudele oli ees sama pikk teekond koju. Kodus aga oli parasjagu suurte tormidega talvealgus.

Peamine on hobuse heaolu

FEI üldmäärus ütleb, et hobuse heaolu kõigest ülem. Kuigi mõned kohad lõpuprotokollis eespool olemine oleks olnud ahvatlev, oleks liigse riski tõttu hobuse mahavõtmine kõik siiani tehtud pingutused nullinud. Nüüd on Kairitil ja Baltimoril, nagu ka Marilynil, Dalil, Joonal ja Solomonasel olemas tulemus juunioride maailmameistrivõistlustelt. Edaspidi võib sellise tulemuse ja kogemuse najal juba

- Juunioride MM-i esimene ja kolmas koht läksid Uruguaisse. Võideti võistkondlik kuld. *Best Condition* auhinna sai Uruguai hobune, kes tuli seitsmendaks. Uruguai on viimase kuue aasta jooksul liikunud tähelepanematu kestvusratsutamismaast vähehaaval selle ala tipppegijaks. Viimati võideti Pan-Ameerika mängud, mööda on mindud tugevatest Argentiinast ja Brasiiliast. Palju Uruguai osetud hobuseid on nüüdseks jõudnud Araabia Ühendemiraatidesse. Sügisel Prantsusmaal võitis AÜE Ali Khalfan Al Jahouri Euroopa lahtised meistrivõitlused just Uruguai osetud hobusel Kalifa. Nende võistluste põhjal arvatakse, et edaspidi on oodata Lõuna-Ameerika riikide suurt tõusu.
- Nina Mickelsson kirjutab oma tiimi kodulehel www.endurance.nettisivu.org: ühele hobusele kulub kastmisvett umbes 200 pudelit ja 250-300 liitrit vet *gate's*, jääd hobuse kohta umbes 100 kg ja joogivett (sealhulgas igasugused lahused) 150 -200 liitrit.
- Osales 76 võistlejat 29 riigist. Tulemata oli jäänud näiteks Inglismaa esindus. Maha võeti 31 hobust, sealhulgas oli 22 longet (kaks neist enne starti), kuus ainevahetuse probleemi, kaks elimineerimist ja üks diskvalifitseerimine.

Baltimore ja Kairit Kalbre ning Marilyn Uusna ja Dali.

suuremaid sihte püüdma hakata.

Peale finišit oli paljude hobuste ümber näha liikumas hobusekaupmehi. Ka Baltimori hinna vastu tundsid huvi mitu hobuseäriimeest.

Põnev oli Abu Dhabi võistlustel näha kestvusratsutamise tippe, kes olid seekord oma hobused andnud sõita noorematele võistlejatele ja ise hooldajate ning treeneritena tegutsesid. Nii sai kuulsa ameeriklanna Valerie Kanevy õpilane Kelsey Russel kuuenda koha tema hobusel Gold Raven (21,36 km/h). Eestlastele hästi tuttav pikkade patsidega norralanna Olaug Espeli Carstenseni hobune Farwa oli 14aastase Jeanne Holumiga 29. (17.86 km/h). Rootslanna Ingrid Boströmi kogenud hobune, 1997. aastal sündinud Kislán Amasai, oli Terese Compieriga esimestel ringidel kindlalt juhtgrupis, kuid kahjuks tuli tal peale teist ringi võistlus lonke tõttu pooleli jätta. Kindlasti oli rajal ja selle kõrval palju teisigi oma riikide kuulsusi.

Oleme aastate jooksul käinud mitmetel tiitlivõistlustel eri riikides. Iga võistlus on oma nägu ja väga vahva on tutvuda erinevate geograafiliste paikadega. Nüüd on meie galeriisse lisandunud võistlus araabia- maa kõrbes, selle ratsaspordiala hällis ja araabia hobuse ajaloolises kodus. ■

FEI World Endurance Championship for J&Y Riders Abu Dhabi, UAE; CEI 4*, 120 km Tulemused

I 15-aastane **Martin Stirling** (Uruguai) hobusel Vendava (s 2002, endine poloponi) ajaga 5:18:51, keskmine kiirus (k/k) 22,58 km/h (viimane ring 29,39 km/h).

II **Allix Jones** (Austraalia) hobusel Castlebar Moonlight (s 2001) ajaga 5:19.03, k/k 22,57 km/h (viimane ring 29,51 km/h).

III **Oriana Ricca** (Uruguai) hobusel Hunter Toro (s 2001) ajaga 5:35.25, k/k 21,47 km/h (viimane ring 24,90 km/h).

44. **Kairit Kalbre** hobusel Baltimore (s 2001) ajaga 7:34:39; k/k 15,83 km/h.

46. **Marilyn Uusna** hobusel Dali (s 1996) ajaga 8:37:01, k/k 13,92 km/h.

48. **Joona Mickelsson** (Soome) hobusel Solomonas (s 2001) ajaga 8:52:15, k/k 13,52 km/h.

Best Condition: 2002. aastal sündinud ratsu Mi Jade, sõitja Maria Pereira (Uruguai).

Riikide arvestus (osales 29 riiki):

- I Uruguai
- II Prantsusmaa
- III Austraalia
- 15. Eesti

